

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma: Dostupnosť obsahu a mediálnych služieb. Transferové stratégie v modalitách pre senzorycky znevýhodnené publikum

Autor: Mgr. Emilia Perez, PhD.

Oponent: Prof. PhDr. Mária Kusá, CSc.

Hodnotenie habilitačnej práce

E. Perez nielen širokým diapazónom vedeckých aktivít, ale aj organizačne – spoluprácou s ďalšími slovenskými i zahraničnými akademickými pracoviskami a relevantnými organizáciami - jednoznačne pokračuje v popovičovsko-gromovských tradíciách slovenskej translatológie. Vďaka jej neúnavnosti Nitra ostáva významným centrom výskumu prekladu aj v 21. storočí, pričom, ako svedčí aj predložená habilitačná práca nejde o „prežúvanie“ už známych predmetov skúmania či overených postupov. Nadväznosť na „klasikov“ spočíva práve v schopnosti definovať si témy, ktoré sú spoločensky relevantné a zároveň kladú nové teoretické i praktické otázky.

Touto témou sa stal pre Milku Perez audiovizuálny preklad vo svojich rozličných podobách, pričom treba zdôrazniť, že nejde iba o výskumný aspekt. Habilitantka uviedla do pedagogickej praxe predmety tohto typu a zároveň vytvorila tradície nových podujatí, ktoré nielen pre študentov, ale aj širšiu odbornú verejnosť reflektujú problematiku prekladu AV textov. V tomto zmysle by som pripomenula jej zásadný prínos pri organizácii 10 ročníkov Tvorivých prekladateľských reflexií, 4 ročníkov Ateliéru audiovizuálneho prekladu a 3 ročníkov Letnej a Jesennej školy audiovizuálneho prekladu. Jej organizačné schopnosti sa prejavili aj pri organizácii dvoch (hádám v septembri vyjde aj 3. ročník, odložený z minulého roku kvôli COVID-u) prestížnych medzinárodných konferencií TIC. Popri nasadení organizačného charakteru však stíha aj významné medzinárodné konferencie: Švédsko, 2 konferencie v „mekke“ výskumu AVT Barcelone, Taliansko, Chorvátsko, krakovská Jagelonská univerzita a pod. Pochopiteľne tento záujem premieta Perez aj do expertíznej, recenznej a oponentskej činnosti, a samozrejme aj do školiteľstva niekoľkých desiatok bakalárskych a diplomových prác (otázky dabingu, titulkovania a p.).

Ak by sme sa kvantitatívne pozerali na jej publikačnú činnosť, v podstate vo všetkých sledovaných ukazovateľoch výrazne prevyšuje požadované počty, ale, čo je dôležitejšie, jej publikácie i citácie (200, z toho 20 v citačných databázach) predstavujú výraznú kvalitu, prestížne recenzované publikácie.

Približne od roku 2014, keď sa stala vedúcou riešiteľkou projektu VEGA, zameraného na titulkovanie pre nepočujúcich, svoj záber rozšírila nielen na problematiku prekladu AV textov, ale aj na ich reflexiu znevýhodnenými skupinami recipientov. Ide o tému, ktorá má nielen pomerne široko rozpracované východiská v hispanofónnej, frankofónnej i anglofónnej translatológii, ale aj významný spoločenský dopad a význam.

1.Náročnosť spracovania riešenej problematiky práce

Za najdôležitejší aspekt predloženej práce považujem vyváženosť medzi náročnosťou témy, ktorá – na rozdiel od širšieho medzinárodného kontextu – nie je v slovenskej translatológii výrazne rozpracovaná a habilitantkinou schopnosťou kriticky a zároveň (tam, kde to považuje za dôležité) tento kontext konštruktívne uplatňovať. Pri všetkej heterogenite a logickej interdisciplinarite riešenej problematiky Perez tak prináša náročnú tému veľmi čitateľným spôsobom.

2.Posúdenie úrovne spracovania práce

Práca je spracovaná na medzinárodne akceptovanej úrovni, zodpovedajúcej najprestížnejším výskumom v danej oblasti, a to predovšetkým zahraničných, vzhľadom na už spomínaný fakt, že daným problémom sa na Slovensku najsystematickejšie zaoberá práve E. Perez. Ako konštatujem aj v časti, kde sa hodnotí výstavba textu, úroveň spracovania jasne zvyšuje aj veľmi logicky vystavaný výklad na jednej strane a presah do praxe, resp. konfrontácia s anketou na strane druhej .

3.Prínos a úroveň výsledkov práce

Ako som už zdôraznila, celkom stručne by sme prínosy tejto práce mohli zhodnotiť nasledovne:

- a. celkom jasné vymedzenie predmetu výskumu – dostupnosti prekladu v AV médiách pre divákov/recipientov so špecifickými potrebami - ako aj jeho teoretických východísk,
- b. celkom jasné vymedzenie špecifik adresátov - sluchovo znevýhodnených (I),
- c. celkom jasné vymedzenie špecifik adresátov - zrakovovo znevýhodnených (II),
- d. formulovanie postupov a stratégií pre titulkovanie adresáta I (vzťah slovo-obraz-zvuk) a audiokomentára pre adresáta II (komunikácia, transfer a recepcia),
- e. konfrontácia habilitantkinho konceptu/konceptov s legislatívnou situáciou, resp. štandardami ako aj hodnotením divákov/recipientov,
- f. relevantnú výpovednú hodnotu prinášajú grafy, resp. tabuľky podielu programov s multimodálnym prístupom, s hlasovým komentovaním, resp. s tlmočením do posunkového jazyka, odvysielaných jednotlivými vysielateľmi (RTVS 1, 2, Markíza, Joj).

4. Posúdenie formálnej stránky práce (jazyk, štýl, štruktúra)

Štruktúra a celková kompozícia práce je vyslovene logická a prehľadná, skladá sa vlastne z piatich kapitol a záveru, pričom postupuje prísne logicky – najskôr si habilitantka vymedzila problematiku nielen predmetom (dostupnosť a transfer v AV médiách), ale aj metodologicky v oboch súčastiach problému – teda tak v otázkach AVP ako aj v otázkach dostupnosti a následne hovorí o jej zabezpečení, resp. už konkrétne o transferových modalitách pre divákov so špecifickými potrebami. Ďalšie dve kapitoly sa potom venujú práve týmto modalitám – titulkovaniu pre sluchovoznevýhodnených a tvorbe audiokomentára pre zrakovoznevýhodnených. V každej z nich znovu postupuje logicky a inštruktívne: najskôr reflektuje recipienta - adresáta a následne hovorí o postupoch a stratégiách pre dosiahnutie transferu. Ako som už konštatovala, zaoberá sa štandardami kvality, odporúčaniami a ich uplatňovaním v praxi, legislatívou spojenou s problematikou, ale aj hodnotením divákov (rozličných programov od jednotlivých vysielateľov) a ich následnou konfrontáciou s použitými postupmi.

5. Explicitne vyjadrený návrh na udelenie vedecko-pedagogického titulu docent

V zmysle všetkých vyššie uvedených faktov konštatujem, že považujem za celkom jednoznačné, aby bol Mgr. Emílii Perez, PhD. udelený vedecko-pedagogický titul docent v odbore prekladateľstvo/tlmočníctvo.

Bratislava, 25. augusta 2021

prof. PhDr. Mária Kusá, CSc.